Vragen van het lid Van Gerven aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over **het herbevolken van een geruimd bedrijf**.

□

De heer **Van Gerven** (SP): Voorzitter. Met verontrusting las ik het Brabants Dagblad van afgelopen zaterdag. Daarin stond dat een met Q-koorts besmet geitenbedrijf uit het dorp Zeeland direct na ruiming met nieuwe geiten is herbevolkt, juist in het epicentrum Oost-Brabant, waar in de afgelopen jaren de meeste Q-koortsbesmettingen plaatsvonden. De minister van LNV schijnt een speciale ontheffing te hebben verleend voor dit vervoersverbod. Dit nieuwe beleid, waarbij het vervoersverbod in incidentele gevallen wordt opgeheven, is in strijd met de afspraken die de Kamer heeft gemaakt, namelijk: een vervoersverbod om verdere besmetting van bedrijven te voorkomen en om de effecten van de huidige maatregelen goed te kunnen beoordelen. Hoe kan dat? Waarom schendt zij het voorzorgprincipe en wordt de gezondheid van mensen weer in de waagschaal gesteld? Is dit het kortetermijnboerenbelang, zo vraag ik de minister van LNV. Aan de minister van VWS stel ik dezelfde vraag: waarom wordt hier gemarchandeerd met de volksgezondheid na bijna 4000 besmettingen, honderden ziekenhuisopnamen, tientallen mensen met chronische klachten, een tiental mensen met hartklepafwijkingen en circa tien doden door de Q-koorts?

De minister zou voor 1 maart met een toekomstscenario komen voor de intensieve geitenhouderij. Waarom is dat er nog niet? Er moet namelijk snel beleid ontwikkeld worden met een perspectief van waar het naartoe moet. De minister gaat er kennelijk van uit dat dit zonder problemen kan voor de intensieve geitenhouderij en dat men op de huidige wijze kan doorgaan. Maar is dat wel reëel, nu duidelijk is dat de huidige intensieve geitenhouderij de bron is van de Q-koortsepidemie, die zijn weerga niet kent? Zijn de ministers bereid, een pas op de plaats te maken en het opnieuw aanschaffen van geiten in besmette en geruimde bedrijven niet toe te staan? Eerst moet het parlement met het kabinet hebben gesproken over de toekomst van de intensieve geitenhouderij, waarbij de volksgezondheid gewaarborgd is. Kabinet, stop met dit gerommel en beleid dat riekt naar willekeur.

□

Minister **Verburg**: Voorzitter. Tegen de heer Van Gerven zeg ik graag dat hierbij sprake is van het belang van dierenwelzijn. Dat is precies de reden waarom wij hebben ingegrepen zoals wij hebben ingegrepen. Het ging niet om het boerenbelang, maar om het belang van de dieren. Zo hoort het ook in deze crisisperiode.

Wat is er aan de hand? Er was een bedrijf waar jonge geiten opgefokt werden. Voordat die geiten zouden aflammeren, zouden ze naar een ander bedrijf gaan. Door de Q-koorts en het daarmee gepaard gaande transportverbod was het niet mogelijk om dieren te vervoeren. Maar als geiten aflammeren op een bedrijf dat niet is ingesteld op het verzorgen van jonge geitjes en het melken van de moedergeiten, krijg je daar problemen. Die problemen dreigden zich voor te doen. Wat is er dus gebeurd? De Voedsel en Waren Autoriteit heeft daar een oplossing voor gezocht die in het belang is van die dieren en die ervoor zorgt dat die dieren worden opgevangen op een fatsoenlijke manier. Dat was mogelijk in de gemeente Zeeland op een bedrijf waar geruimd is, waar sprake is van een zorgvuldige opslag van mest, waar verder alle voorzorgsmaatregelen in acht worden genomen en waar dus een oplossing is gevonden voor deze situatie. Er is dus geen sprake van herbevolking, er is sprake van het oplossen van een kortetermijnprobleem. Daar zijn wij allemaal voor verantwoordelijk. Daar zou onze oriëntatie ook op gericht moeten zijn; zo zou ik dat willen zeggen.

De heer Van Gerven heeft gevraagd of wij voor 1 maart met een toekomstscenario zouden komen voor de veehouderij. Wij hebben dat niet toegezegd. Wij hebben toegezegd dat wij ten spoedigste komen met een scenario waardoor wij uit de crisismaatregelen en het crisispakket kunnen komen, zodat de bedrijven waar geruimd is, die boerenbedrijven, boeren en hun gezinnen, weer toekomstperspectief krijgen en weten waar hun mogelijke toekomst ligt.

Minister Klink en ik hebben al een aantal keren aan de Kamer meegedeeld dat wij onderzoek hebben lopen naar de mogelijkheden en kansen voor de intensieve veehouderij. Ik dacht dat de Kamer ook zelf een initiatief heeft genomen om er een keer een debat aan te wijden.

Is het niet nodig om een pas op de plaats te maken? Dat doen wij. Wij hebben de meest strenge maatregelen genomen vanuit het perspectief van voorzorg. Wij hebben ervoor gekozen om in het belang van de volksgezondheid, die in dit hele traject zeer terecht steeds vooropstaat, zeer drastische maatregelen te nemen. Heb je die drastische maatregelen doorgevoerd, dan is het zaak om toekomstperspectief te bieden aan die geitenhouders of schapenhouders en hun gezinnen op het moment dat dit verantwoord is.

De **voorzitter**: Heeft de minister van VWS nog een aanvulling?

□

Minister **Klink**: Voorzitter. Ik heb nog een enkel punt ter aanvulling, maar dat kan echt puntsgewijs.

Het opfokbedrijf waarover het gaat, is momenteel niet besmet verklaard. Bij het ontvangende bedrijf zijn alle hygiënemaatregelen genomen: het is geleegd, gereinigd en ontsmet en de mest ligt afgedekt op het bedrijf. De geiten zijn alle gevaccineerd. Mocht er van besmetting sprake zijn, wat overigens ook op het opfokbedrijf zou kunnen plaatsvinden – in die zin is er helemaal geen sprake van een extra risico – dan is de kans dat dit tot aflammeren, tot abortussen leidt minimaal, gegeven de zeer korte tijdsspanne die hiermee gemoeid is. De kans daarop is buitengewoon gering, gegeven het feit dat het opfokbedrijf en – dat mogen wij daaruit afleiden – ook deze dieren niet besmet zijn. Het ontvangende bedrijf heeft alle hygiënemaatregelen genomen, waardoor de vaccinatie nog een extra veiligheidsborg betekent.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Gerven, uw vervolgvraag.

De heer **Van Gerven** (SP): Ik moet hier toch nog een paar dingen over zeggen. Hier lijkt mij toch sprake van willekeur. Wat moeten andere boeren denken van het welzijnsargument? Ik vind dat niet steekhoudend. Ik lees

in het Dagblad van het Noorden dat een ander besmet bedrijf nieuwe dieren heeft aangekocht. Ik lees over een bedrijf in Middelbeers dat ook herbevolkt is. Daarmee doorkruist u het beleid van de Kamer. De vraag is of het voorzorgsprincipe om op dit moment de volksgezondheid leidend te laten zijn niet voorrang moet hebben boven alles: bij twijfel niet inhalen.

U hebt de Kamer niet geïnformeerd en dat vind ik u erg kwalijk te nemen. Er is duidelijk afgesproken: op dit moment geen vervoer uit het oogpunt van de volksgezondheid. Als u dat weer van plan bent, wilt u de Kamer dan informeren? En wilt u zo snel mogelijk komen met dat toekomstscenario, zodat wij hier eerst kunnen debatteren over de vraag wat goed is in het kader van de veiligheid en de toekomst van de intensieve geitenhouderij?

Minister **Klink**: Over de ontheffing zal mevrouw Verburg het een en ander zeggen. Ik herhaal dat de gezondheidsrisico's gering zijn, wanneer je de huidige situatie afzet tegen de situatie die nu ontstaat. Gegeven het feit dat het opfokbedrijf waar de dieren zich bevinden, niet besmet is, dat alle hygiënemaatregelen zijn genomen in de stallen die nu herbevolkt worden, en dat al deze dieren zijn gevaccineerd, is de kans gering, bijna niet aanwezig, dat het tot aflammeren zal leiden met risico's voor de volksgezondheid.

Minister **Verburg**: Er is geen sprake van herbevolking van het bedrijf in Zeeland. Er is sprake van het oplossen van een acuut probleem bij het opfokbedrijf. De dieren blijven eigendom van de oorspronkelijke eigenaar. Er kan dan ook geen enkele voorbeeldwerking van uitgaan voor andere bedrijven.

In Middelbeers is inderdaad een bedrijf vrij verklaard, omdat daar alle dieren zijn afgevoerd van het bedrijf en alle hygiënemaatregelen en mestmaatregelen zijn genomen. Er is echter geen sprake van herbevolking. Ook in de voorbeelden van de heer Van Gerven uit Friesland is geen sprake van herbevolking. Hier moest een probleem opgelost worden en dat doen wij in het belang van dieren en dierenwelzijn. Dat zou de heer Van Gerven toch moeten aanspreken, want waarom zouden wij dieren in het bijzonder laten lijden doordat zij aflammeren in een situatie die daarvoor niet geschikt is? Ik kan mij niet voorstellen dat hij daarvan een voorstander zou zijn.

Waarom hebben wij de Kamer niet geïnformeerd? Wij hebben met de Kamer afgesproken dat zij van tijd tot tijd een rapportage krijgt over wat er allemaal gebeurt. Dit is onderdeel van de crisisbeheersing en het crisismanagement. Natuurlijk zouden wij de Kamer hierover informeren, zij het dat het natuurlijk niet mogelijk is om daarop te wachten, omdat het gaat om een acute situatie.

Ten slotte vraagt de heer Van Gerven wanneer de strategie komt voor de afbouw van de maatregelen van het crisispakket. Dat pakket komt ten spoedigste, zodra het er is, naar de Kamer. Ik kan daarop niet wachten en minister Klink evenmin. Wij hebben daarmee "zorgvuldige haast", want het moet wel een zorgvuldig pakket zijn. Natuurlijk zullen wij daarover dan graag met de Kamer overleg voeren.

Mevrouw **Thieme** (PvdD): De minister heeft zelf voor deze dierenwelzijnsproblemen gezorgd. Het is namelijk de minister geweest die een fokverbod heeft ingesteld nadat het fokseizoen al voorbij was in oktober 2009. Daardoor is nu de volksgezondheid in gevaar gebracht en zijn er overvolle stallen die welzijnsproblemen veroorzaken. Is de minister bereid om ervoor te zorgen dat er een fokverbod komt voor het komend seizoen, dus dat er een daadwerkelijk fokverbod komt in plaats van een nepfokverbod buiten het fokseizoen?

Minister **Verburg**: Mevrouw Thieme haalt een erg oude koe uit de sloot, maar wij kennen haar; dat doet zij iedere keer. Wij hebben van tijd tot tijd en regelmatig aangegeven dat wij de maatregelen hebben genomen met de kennis die op dat moment beschikbaar was. Dat heeft geleid tot de opbouw van het maatregelenpakket, waarmee minister Klink en ik al twee jaar bezig zijn. Dat weet mevrouw Thieme. Wij zijn nu nog steeds bezig met het managen van de crisis. Laten wij hopen dat er dit voorjaar niet nog meer Q-koortspatiënten in een van de regio's worden aangetroffen. Wij gaan er dus van uit dat het beleid werkt. Op enig moment ga je dan weer over van het voorzorgprincipe naar de risicobenadering; dat is de volgende fase waarnaar minister Klink en ik zoeken. Tegen de heer Van Gerven heb ik net gezegd dat wij er ten spoedigste mee naar de Kamer zullen komen.

De heer **Ormel** (CDA): Voorzitter. Voor de CDA-fractie staat de volksgezondheid voorop in het Q-koortsdossier. Wij maken ons zorgen over het feit dat deze bedrijven worden herbevolkt. Zij waren leeg van dieren, maar het stof en de Q-koortsbacterie zijn waarschijnlijk nog wel in verhoogde mate aanwezig. Kan de minister aangeven op welke wijze de verspreiding van fijnstof van de herbevolkte bedrijven zo veel als mogelijk wordt voorkomen? Wordt daaraan speciaal aandacht gegeven? Wordt er ook aandacht aan gegeven in de strategie die wij ten spoedigste verwachten?

Verder vraag ik, ook om onrust in de omgeving te voorkomen, de minister van Volksgezondheid hoe het staat met het Q-koortsvaccin voor mensen. Hij heeft daarover advies aan de Gezondheidsraad gevraagd, maar ik denk dat het, zeker als wij weer over herbevolking gaan praten, van belang is daar spoed achter te zetten. Het vaccin wordt namelijk toegepast in Australië en zou toegepast moeten kunnen worden voor specifieke doelgroepen in Nederland.

Minister **Verburg**: De heer Ormel maakt een belangrijk punt. Hoe voorkom je dat de dieren die op het bedrijf zijn aangevoerd, of er tijdelijk naartoe zijn gebracht, besmet raken? Er is sprake van hygiënemaatregelen en er zijn strenge regels ten aanzien van mestopslag, maar de heer Ormel weet ook dat de bacterie in de omgeving zit en dat er dus geen garantie te geven is dat dieren niet besmet raken. Wel moet je alles doen wat in je vermogen ligt om het risico op besmetting zo klein mogelijk te maken. Dat doen wij ook via de maatregelen die ik zojuist heb aangegeven. Verder zijn de dieren gevaccineerd voordat zij drachtig zijn geraakt en dat geeft natuurlijk ook nog een extra bescherming. Wij vinden vaccinatie een strategie om mee verder te gaan.

Minister **Klink**: Voorzitter. Ik ben wel blij met de vraag van de heer Ormel over het humane vaccin. Ik had toegezegd dat de Kamer in de loop van de zomer een advies zou krijgen van de Gezondheidsraad. Wij proberen dat overigens te bespoedigen, dus ervoor te

zorgen dat wij dat eerder krijgen. Ik heb mij verstaan met de voorzitter van de Gezondheidsraad en hem gevraagd of wij Australië niet zouden kunnen volgen, in de zin dat wij voor risicogroepen het humane vaccin ter beschikking zouden stellen. Natuurlijk draagt de uitkomst van dat gesprek het karakter van voorlopigheid, aangezien de studie nog moet plaatsvinden en het advies nog moet komen. Maar wat wij er wel uit afleiden, is dat het onderzoek dat gedaan is – er zijn nieuwe onderzoeksgegevens gekomen in 2009 – in elk geval niet wijst op resultaten die je zomaar door kunt vertalen naar risicogroepen. De voorzitter van de Gezondheidsraad vindt het op dit moment te hachelijk om, gelet op de balans tussen effectiviteit en risico's, het toe te passen c.q. ter beschikking te stellen. Ik spreek overigens over een voorlopig oordeel.

Volgens het onderzoek lijkt het humaan vaccin effectief te zijn. Het aantal humane ziektegevallen lijkt af te vlakken, maar uit de cijfers blijkt wel dat er ten opzichte van het aantal ziekenhuisopnames, dus de ernstige gevallen, geen groot en significant verschil lijkt te zijn. Ik zeg dat met de nodige slagen om de arm, maar het advies is toch echt consistent met datgene wat ook het RIVM ons in het verleden meldde bij monde van de heer Coutinho: wees voorzichtig met het humaan vaccin, want het onderzoek heeft betrekking op een kleine groep mensen en is zeker niet zodanig dat je het zomaar voor risicogroepen, zoals mensen met hartklepproblemen, in het programma kan stoppen. Ik zeg dit met voorlopigheid. Ik vind wel dat ik deze informatie met de Kamer moet delen, maar de voorlopigheid heeft natuurlijk betrekking op het feit dat er eerst nog een goede studie van de Gezondheidsraad plaatsvindt. Ik heb mij tevens voorgenomen om dit onderwerp in de Raad van ministers van Volksgezondheid op Europees niveau de komende maanden in Spanje aan de orde te stellen, teneinde met elkaar in elk geval een studie te gaan doen om te bezien in hoeverre het humaan vaccin van dusdanige gegevens voorzien kan worden dat wij wel kunnen beslissen over de effectiviteit, de bijwerkingen et cetera. Dat vergt nog de nodige studie, maar ik zal het in de raad zeker aankaarten om te bezien in hoeverre het voor de toekomst wellicht wel nuttig kan zijn.

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD): Voorzitter. Kan de minister van LNV aangeven wat het verschil is tussen het oplossen van het welzijnsprobleem en het herbevolken van stallen? Naar mijn gevoel en naar ons oordeel ligt dat echt in het verlengde van elkaar. De minister geeft aan bezig te zijn met het oplossen van de welzijnsproblemen, maar als ik de media en de bedrijven mag geloven dan wordt er daarmee ook herbevolkt. Zo ziet de geitenhouderij dat ook.

Vervolgens zou ik willen vernemen wanneer wij met zekerheid weten hoeveel miljoenen vaccins beschikbaar zijn. Met welk tempo worden de geiten gevaccineerd? Is de minister bereid om op de bedrijven waar juist sprake is van welzijnsproblemen, met voorrang te vaccineren?

Minister **Verburg**: Voorzitter. Er is geen sprake van herbevolking. Ik kan het niet vaak genoeg zeggen. De dieren verwisselen namelijk niet van eigenaar. De dieren worden geen eigendom van de veehouder in Zeeland. De geitenhouder en zijn gezin in Zeeland hadden de stal leeg omdat er ruimingen hadden plaatsgevonden. De overige, dus de niet-drachtige geiten en de aanwezige bokken op het bedrijf, waren ook geruimd. Dat betekent dat het bedrijf leegstond. Op het opfokbedrijf waar dezelfde eigenaar was, was er geen mogelijkheid om de geiten die afgelammerd hadden, te melken en om zorgvuldig de nieuwe dieren te huisvesten. Dat betekent dat er een noodoplossing is gevonden, waarbij de geitenhouder in Zeeland tijdelijk de dieren heeft opgevangen. Er is dus sprake van een opvangsituatie en dus niet van herbevolking. Als wij het hebben over herbevolking dan gaat het om het opnieuw opbouwen van een eigen bestand van geiten. Daarvan kan op dit moment helaas nog geen sprake zijn.

In april komen de eerste nieuwe vaccins. Wij doen er alles aan, zoals de Kamer ook gevraagd heeft op een aantal momenten, om zo veel en zo spoedig mogelijk vaccins te krijgen, zodat zorgvuldig en vroegtijdig zo veel mogelijk dieren gevaccineerd kunnen worden.

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD): En met voorrang?

Minister **Verburg**: Wat de voorrangsregeling betreft, hebben wij de Kamer duidelijk gemaakt dat eerst gekeken wordt naar de bedrijven met een publieksfunctie: de zorgboerderijen, de kinderboerderijen, et cetera.

De heer **Van der Vlies** (SGP): De SGP-fractie ziet zeer uit naar de notitie die er per 1 maart zou zijn, maar die nu zo spoedig mogelijk de Kamer zal bereiken. Het is een belangrijke notitie waarin een perspectief, een toekomstgericht scenario voor de bedrijvensector wordt geschetst. Ik heb nog een vraag. Vorige week is er in Breda een conferentie over deze bacterie en de bestrijding ervan gehouden, waarbij internationale deskundigen aanwezig waren. Daar hebben diverse deskundigheden zich kritisch uitgelaten over het Nederlandse beleid. Daar treden we nu niet in. Dat zal straks bij de evaluatie worden meegenomen. Mijn vraag is of daarin eventuele consequenties voor de sector, die zich voordoen voor het eerstvolgende traject, worden meegenomen. Graag krijg ik op dat punt een toezegging.

Minister **Verburg**: Dat is precies de reden waarom wij die internationale conferentie hebben gehouden. Ik heb in deze Kamer al vaker gezegd dat wij in Nederland te maken hebben met een unieke situatie, maar dat wij graag willen leren van ervaringen die in andere landen zijn opgedaan. Ik heb daarbij regelmatig Australië en Frankrijk genoemd. Precies daarom hebben wij de deskundigen bij elkaar gehaald. Zij hebben hun eigen beleid ter zake uiteengezet en zij hebben nadrukkelijk aangegeven dat de Nederlandse situatie, met een zo snel groeiend aantal humane Q-koortspatiënten, nergens eerder is voorgekomen. De vertegenwoordiger van de EFSA heeft gezegd: in algemene zin zijn wij voorstander van de risicobenadering, maar wij begrijpen heel goed dat Nederland nu gekozen heeft voor het voorzorgprincipe en daardoor rigoureuze maatregelen heeft genomen. Ik ben het er zeer mee eens dat het rigoureuze maatregelen zijn en de Kamer zeer waarschijnlijk ook. Het zijn zeer ingrijpende maatregelen, maar wij hebben ze genomen in het belang van de volksgezondheid. Mochten er lessen te trekken zijn, dan zullen we die natuurlijk en zeker meenemen, zeg ik tegen de heer Van der Vlies.

De heer **Waalkens** (PvdA): Ik heb nog een aantal vragen

aan beide bewindspersonen. Voor de fractie van de PvdA geldt dat de volksgezondheid het leidend principe en uitgangspunt moet zijn. Ook de fractie van de PvdA hecht eraan om vast te houden aan de afspraken die we daarover met elkaar hebben gemaakt. Dat er sprake is van een acuut probleem kan ik mij haast niet voorstellen, want op het opfokbedrijf zijn de geiten bezwangerd en vijf maanden van tevoren wist men wanneer de geiten gingen aflammeren. Dus van acuut kan nu toch niet gesproken worden. We kunnen ons wel voorstellen dat er maatwerk wordt geleverd om problemen te tackelen, ook op het terrein van dierenwelzijn, maar dat mag natuurlijk geen precedent scheppen voor alle andere mogelijke probleemgevallen, terwijl we nog geen oplossing hebben gevonden voor het herbevolken. "What's in a name", of het nu gaat om herbevolking of om het van eigenaar verwisselen, daar wil ik niet in treden. Ik heb nog wel een vraag.

De **voorzitter**: Heel snel, mijnheer Waalkens.

De heer **Waalkens** (PvdA): Mijn vraag betreft een ontheffing voor de afvoer van mest. Een bedrijf in Middelbeers heeft een ontheffing gekregen om ook de mest af te voeren. Klopt dat? Wanneer zijn de dieren gevaccineerd die naar het bedrijf toegegaan zijn?

Minister **Verburg**: Eerst over het bedrijf. De geiten zijn in Siebengewald opgefokt. Het opvangbedrijf is in Zeeland, in de provincie Brabant, gemeente Landerd. De dieren zijn gevaccineerd voordat ze drachtig zijn geworden. Nu zegt de heer Waalkens dat je kunt zien aankomen wanneer geiten drachtig worden, maar de dieren waren al op dat opfokbedrijf voordat het fokverbod werd afgekondigd. Dus daar moesten we op enig moment wel iets mee. Wij hebben in december het transportverbod afgekondigd. Dan loop je daar tegenaan. Nee, het is geen voorloper van een herbevolkingsstrategie. Nee, er is geen sprake van een precedent dat op grote schaal kan worden gevolgd.

Dan de tweede vraag van de heer Waalkens over de afvoer van mest. Het antwoord op die vraag moet ik de heer Waalkens even schuldig blijven. Wellicht heb ik die informatie wel nadat de heer Klink nog een vraag beantwoord heeft. Ik weet één ding zeker: de regels zijn niet versoepeld op de een of andere manier, dus er is sprake van een zorgvuldige afvoer via mestverwerking. Maar goed, ik kom daar zo nog even op terug.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Voorzitter. De uitbraak van de Q-koorts is niet de eerste keer dat een dierziekte voorkomt in Nederland. Sterker nog, hier aanwezige Kamerleden zoals de heer Waalkens en de heer Van der Vlies hebben in hun periode als Kamerlid al zes keer meegemaakt dat er een uitbraak is van een dierziekte. Dit zal ook niet de laatste dierziekte zijn, als we op dezelfde voet verdergaan. Zolang wij zo veel mogelijk dieren ophopen in een zo klein mogelijke ruimte, omdat boeren anders niet fatsoenlijk hun boterham kunnen verdienen, zal er weer een nieuwe dierziekte kunnen uitbreken. De CDA'er Herman Wijffels zei terecht: de veehouderij zal duurzaam zijn of niet zijn. Dat betekent dat er een radicale omslag moet komen in het beleid, onder andere van CDA-ministers. Mijn vraag is of deze bewindspersonen erkennen dat we moeten gaan werken aan schaalverkleining. Dat betekent dat het pijn gaat doen bij boerenbedrijven die gesloten moeten worden. We moeten toe naar veel minder dieren en veel minder intensieve veefabrieken.

Minister **Verburg**: Voorzitter. De veehouderij zal duurzaam worden of heeft geen toekomstperspectief. Als ik de woorden van de heer Dibi zo mag duiden, dan zeg ik: dat zijn mijn woorden en dat is mijn beleid. Ik vind dat de Nederlandse veehouderij rond 2020 in alle opzichten duurzaam moet zijn. Daar werken we al ruim drie jaar hard aan en daar zullen we de komende tijd aan blijven werken, want dat is in het belang van de veehouderij zelf, maar ook in het belang van onze hele samenleving.

Er is recent weer onderzoek uitgevoerd en uitgebracht door Wageningen Universiteit naar de schaal van de dierhouderij. Daaruit blijkt dat schaal op zichzelf niet het belangrijkste criterium is, maar dat het gaat om dierenmanagement, diergezondheid, preventiemaatregelen en dierenwelzijn. Ik geloof dat deze aspecten cruciaal zijn. Dat zijn exact de dingen die wij in onze hele agenda verduurzaming veehouderij meenemen. Ik vind dat Nederland hierin een koploperspositie moet hebben, maar daar mag Nederland niet alleen in blijven. Dit geldt voor alle landen in Europa en eigenlijk zou het wereldwijd zo moeten worden, dus daarbij hebben wij nog een aantal stappen te gaan.

De heer **Polderman** (SP): Even terug naar de concrete situatie. De minister van LNV houdt vol dat er geen sprake is van herbevolking, maar dat het gaat om opvang in een noodsituatie. Als je de situatie serieus bekijkt, valt dat niet vol te houden. Natuurlijk is hier sprake van herbevolking.

De minister zegt dat het opfokbedrijf Q-koortsvrij was, maar dat bedrijf is niet voor niets geruimd. Ik sluit mij aan bij de vraag van collega Ormel. De minister zegt zelf dat die bacterie in de omgeving zit van dat bedrijf dat opnieuw wordt herbevolkt. De minister zegt dat het opvang is, maar er komen wel degelijk geiten in. Het argument van de minister om het geen herbevolking te noemen is dat die beesten eigendom blijven van die andere boer. Als je dat serieus bekijkt, is dat natuurlijk een farce. Het gaat hier wel degelijk om herbevolking.

Mijn vraag aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is wat hij denkt dat dit voor signaal is. In de brief die wij laatst hebben gekregen, lees ik dat de deskundigen niet kunnen aangeven wat het effect van alle maatregelen die genomen zijn, zal zijn op het aantal humane ziektegevallen in 2010. Wij zeggen allemaal dat de volksgezondheid vooropstaat. Wat voor signaal gaat er uit naar de bevolking in Oost-Brabant als de minister zegt dat dit geen herbevolking is, maar opvang, terwijl de deskundigen zeggen dat nog absoluut niet duidelijk is wat de effecten zullen zijn voor de humane gezondheid? Ik wil graag van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport horen hoe hij denkt dat dit signaal overkomt op de bevolking.

Minister **Verburg**: Dan stel ik een retorische vraag aan de heer Polderman. Zegt hij dat wij de volksgezondheid nu zo belangrijk vinden dat een noodsituatie uit het oogpunt van dierenwelzijn er niet toe mag leiden dat op enig moment een noodoplossing wordt gevonden? Als u of ik geitenhouder zou zijn en te horen zou krijgen dat wij wel mogen herbevolken, maar alleen als iemand anders eigenaar is, dan zou elke geitenhouder zeggen:

De heer Klink, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
© M. Sablerolle – Gouda

laat dan maar, want dat is geen herbevolking. De eigenaar van de drachtige geiten van het opfokbedrijf blijft eigenaar. Hij vindt alleen nieuw onderdak waar zijn dieren kunnen aflammeren en waar ze goede verzorging en de nodige ruimte krijgen. Voor de rest zoeken minister Klink en ik naar een zorgvuldige afbouw van deze heel strenge, maar zeer noodzakelijke maatregelen.

Minister **Klink**: Ik herhaal wat ik zo-even zei. Het opfokbedrijf is momenteel niet besmet. Bovendien zijn op het ontvangende bedrijf de maatregelen genomen die met hygiëne te maken hebben: reiniging, ontsmetting en afdekking van de mest binnen het bedrijf. Ten derde zijn alle geiten gevaccineerd. Daar komt bij dat de periode tot aan het aflammeren dusdanig klein is dat er zelfs bij een niet te veronderstellen besmetting geen sprake zou zijn van abortusgolven.

De **voorzitter**: Komt de minister nog terug op een vraag over de mest?

Minister **Verburg**: Ik denk dat ik aan de heer Polderman helder heb aangegeven dat hier geen sprake is van herbevolking, maar van een noodsituatie. Ik ben blij met wat ik heb kunnen antwoorden: ondanks het feit dat de volksgezondheid altijd voorop gesteld wordt, mag die niet altijd zomaar ten koste van alles gaan. We hoeven dus de dieren in de genoemde noodsituatie niet te laten verkommeren en we hoeven het dierenwelzijn niet in alle opzichten geweld aan te doen.

Er is mij niets bekend over een ontheffing voor mestafvoer in Middelbeers. Ik zal het navragen bij de bevoegde instantie en ik zal de Kamer daar een kort briefje over sturen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan zijn we gekomen aan het eind van het mondelinge vragenuur. Ik dank de bewindslieden voor de antwoorden.

Ik deel aan de Kamer mee dat het lid Slob zich heeft afgemeld.

Deze mededeling wordt voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: Op de tafel van de Griffier ligt een lijst van ingekomen stukken. Op die lijst staan voorstellen voor de behandeling van deze stukken. Als voor het einde van de vergadering daartegen geen bezwaar is gemaakt, neem ik aan dat daarmee wordt ingestemd.